

imod at være med til at udvide det kommunale Selvstyre, jeg ønsker at være med til at udvide den kommunale Valgret, men det er dog en mærkelig Parodi for Princippet for den kommunale Valgrets Udvidelse, at man samtidig arbejder for at gøre de Kommunalbestyrelser, der komme til Stede i Kraft af den almindelige Valgret, saa afmægtige som vel muligt over for et Anliggende som Skolevæsenet, der er af saa stor Betydning for Kommunerne. Og naar Socialdemokraterne endvidere ivre saa stærkt for et nyt Stats-tilsyn, er det selvfølgelig det samme Princip, der ligger til Grund herfor, Lysten til at komme bort fra det folkelige Tilsyn, vi nu have, Lysten til at skabe en Pisk over Kommunernes Hoveder, ved at skabe et Tilsyn, der skal trænge sig ind mellem Staten og Kommunen, mellem Skolen og Forældrene. Derfor har jeg baade ved Sagens 1ste Behandling — og det vil jeg ogsaa gøre her — alvorligt tilraadet Tinget ikke at gaa med til de Ideer, der føre i Retning af et saadant nyt Skoletilsyn. Det vilde sikkert hverken blive i Kommunernes eller Undervisningens velforstaede Interesse.

Med Hensyn til de stillede Ændringsforslag skal jeg kun udtale min Glæde over, at det er lykkedes at samle hele Udvalget om en fast Regel for Udskrivning af skolepligtige Børn ved 14 Aars Alderen. Saaledes som Forholdene have udviklet sig, vilde det være urimeligt at fastholde den Ændring, som blev truffen ved Loven af 1899. Thi det er umuligt at gøre Lægfolk begribeligt, at naar deres Børn ere konfirmerede, skulle de dog ved Loven tvinges til at gaa i Skole en Maaned eller nogle Uger derefter. Det sidder nu en Gang fast i Befolkningen, at naar Børnene ere konfirmerede, ere de dermed ude af Skolen, selv om Konfirmationsalderen ikke har noget at sige med Hensyn til selve Undervisningen. Det glæder mig, at vi ere komne til et Resultat, hvorefter der i alle Skoler skal afholdes en Prøve mod Slutningen af det Halvaar, hvori Barnet fylder 14 Aar. Naar denne Regel indføres ved Lovgivningen, ved enhver Fader eller Værge, hvad han skal rette sig efter, medens man nu fristes til paa forskellig Maade at omgaa Lovens Bestemmelser, og det er aldrig heldigt at have Bestemmelser, som Befolkningen paa forskellig Vis fristes til at omgaa.

Hvad nu Spørgsmaalet om Friskolerne angaar, vil jeg udtale en Tak til den højtærede Minister for den Velvillie, hvormed

han har omtalt dette Spørgsmaal. Jeg nærer den varmeste Sympati for de fri Skoler og deler ikke den Betragtning, at de have endt deres Mission. Tværtimod! Jeg tror, at der forestaar og foregaar en saadan Udvikling i vort Folk ogsaa paa Skolevæsenets Omraade, at Friskolen maa ske i en nær Fremtid vil komme til at spille en langt større Rolle for vort Skolevæsens Udvikling end hidtil. Det glæder mig, at saa godt som alle erkende, at Friskolen har øvet en mægtig Indflydelse paa Undervisningen i den offentlige Skole. Det indrømme ogsaa denne Skoles Lærere, og det er korrekt og rigtigt. Men dermed er Friskolens Mission ikke endt. Det kan ikke nægtes, at med den Udvikling, som her foregaar i Landet, vil det mærkes paa mange Lærere ogsaa i vor Folkeskole, at de ikke ere uberørte af Tidens Tendens til at ville afkristne Befolkningen. Den Tid vil sikkert komme, da Befolkningen vil føle en levende Trang til at have Skoler, hvortil de kunne sende deres Børn med fuld Tryghed for, at de blive underviste i og paavirkede af den kristelige Børnelærdom, saaledes at Forældrene kunne give det deres Tilslutning. Jeg er ikke ubekendt med, at der er mange Lærere, som staa ret fremmede for Kristendom og Religionsundervisning. Man hører fra mange Sider, at naar unge Lærere komme ud og skulle undervise som Hjælpelærere, er det vanskeligt for dem at undervise i Religion, fordi de selv staa tvivlende over for dette Forhold, og i samme Grad som der træder flere Lærere til, der have den Opfattelse, ville alle de i vort Folk, der ikke ønske, at vort Folk skal afkristnes, vil den levende Menighed arbejde mere og mere for at holde de fri Skoler som et Arnested for den religiøse Udvikling i vort Folk, og deri ser jeg Friskolernes vigtigste Opgave i Fremtiden. Derfor vil jeg gerne være med til at udvide den Understøttelse, som vi i 1899 bleve enige om at tildele de fri Skoler. Alle maa erkende, at den Sum, vi den Gang forudsatte var tilstrækkelig, idet hvert Barn kunde faa 5—6 Kr., nu viser sig utilstrækkelig. Men hvorledes dette Spørgsmaal skal afgøres, er ikke for mig Hovedsagen, om det afgøres paa Finansloven eller paa denne Lov. Men jeg tror dog, den højtærede Minister har Ret i sin Betragtning, at det vil være rigtigst at afgøre det nu ved dette Lovforslag og ikke stille hen i det uvisse, hvor stor en Sum Statskassen skal betale. Den højtærede Minister har vistnok Ret i, at det vil kunne